

Vsebina je nastala v okviru dejavnosti projekta Evalvacija in spremljanje kakovosti vzgojno-izobraževalnega sistema s pomočjo mednarodnih raziskav in študij, ki ga omogoča sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport.

SPOROČILO ZA MEDIJE

Pedagoški inštitut, december 2019

Rezultati mednarodne raziskave PISA 2018

Najnovejši podatki raziskave PISA iz leta 2018 kažejo stabilnost dosežkov pri matematični pismenosti ter manjši upad v dosežkih pri bralni in naravoslovni pismenosti slovenskih učencev in učenk. Na vseh treh področjih pismenosti Slovenija še vedno dosega rezultate nad povprečjem OECD. Podobno kot leta 2009, ko je bilo branje nazadnje poudarjeno področje merjenja v raziskavi, slovenski učenci in učenske poročajo o podpovprečni motivaciji za branje, poročajo pa tudi o podpovprečni zaznani učiteljevi opori pri pouku slovenščine, povratni informaciji glede napredka s strani učitelja, zaznavanju učiteljevega navdušenja pri poučevanju slovenščine in lastnem čustvenem blagostanju.

(Ljubljana, 3. 12. 2019) Program mednarodne primerjave dosežkov učencev in učenk PISA (*Programme for International Student Assessment*) je dolgoročen projekt primerjanja znanja in spretnosti učencev in učenk v državah članicah Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD) in državah partnericah. Raziskava je bila v mednarodnem prostoru prvič izvedena leta 2000 in od takrat države na tri leta ugotavljajo ravni bralne, matematične in naravoslovne pismenosti učencev in učenk pri starosti 15 let. Slovenija je v program vstopila leta 2006. V vsakem ciklu raziskave je enemu področju namenjen večji obseg nalog in vprašanj; v raziskavi PISA 2018 je to bila bralna pismenost.

Leta 2018 je v raziskavi sodelovalo okoli 600 000 učencev in učenk iz 79 držav, kar predstavlja reprezentativno skupino za okoli 32 milijonov 15-letnikov. Število slovenskih dijakov in dijakinj (praviloma 1. letnikov srednjih šol) ter učencev in učenk, ki so sodelovali v raziskavi, je bilo 6.401. V raziskavi praviloma sodelujejo vse slovenske srednje šole ločeno po izobraževalnih programih, in leta 2018 sta tako sodelovala 302 srednješolska izobraževalna programa, ob tem pa še 43 osnovnih šol in dve ustanovi za izobraževanje odraslih. Zbiranje podatkov je bilo v celoti izvedeno na računalnikih. Skupaj s šolami raziskavo v Sloveniji izvaja Pedagoški inštitut.

DOSEŽKI PRI BRALNI PISMENOSTI

Po tem, ko je bila bralna pismenost v letih 2009 in 2012 podpovprečna, se je v predzadnjem zbiranju podatkov leta 2015 pokazalo izboljšanje. **Leta 2018 je povprečni dosežek slovenskih učencev in učenk pri bralni pismenosti 495 točk, kar je za 10 točk manj kot leta 2015, ko je bil povprečni dosežek 505 točk. Dosežek je še vedno višji od tistega v letih 2009 (483 točk) in 2012 (481 točk), Slovenija pa se z dosežkom v letu 2018 umešča med države z višjim dosežkom od povprečja OECD (487 točk).** Od slovenskega se značilno ne razlikujejo dosežki na Norveškem, Portugalskem, Češkem, v Nemčiji, Belgiji in Franciji. Evropske države, ki imajo pri branju višje dosežke od Slovenije so Estonija (523 točk), Finska (520 točk), Irska (518 točk), Poljska (512 točk), Švedska (506 točk), Velika Britanija (504 točke) in Danska (501 točka). Najvišje rezultate so pri bralni pismenosti dosegli učenci in učenske s Kitajske – dela (provincije Bejing, Šanghaj, Džiangsu in Žedžiang) (555 točk) in Singapurja (549 točk).

Znižanje povprečnega dosežka pri bralni pismenosti je odraz znižanja dosežkov slovenskih učencev in učenk predvsem na 2., 3. in 4. ravni mednarodne lestvice bralne pismenosti, t. j. srednjih ravnih bralnih spretnosti. V Sloveniji 82 % učencev in učenk dosega temeljno raven bralnih spretnosti (2. raven), kar je za 3 odstotne točke manj kot leta 2015. Najvišje bralne spretnosti (5. oz. 6. raven) dosega 9 % slovenskih učencev in učenk, kar je podobno kot v letu 2015. **Tri-letni povprečni trend na področju doseganja najvišjih in najnižjih bralnih spretnosti med leti 2009 in 2018 kljub vsemu kaže, da je prišlo v Sloveniji v tem obdobju do znižanja deleža učencev in učenk, ki dosegajo najnižje ravni bralne pismenosti, in zvišanja deleža tistih, ki dosegajo najvišje ravni.** V državah OECD temeljne spretnosti dosega 77 % učencev in učenk, najvišje ravni pa jih dosega 10 %.

V Sloveniji so učenci in učenske najuspešnejši v spretnosti iskanja informacij v besedilu (dosežek v Sloveniji je 498 točk), temu pa sledi spretnost razumevanja besedila (496 točk). Najnižji povprečni dosežek so slovenski učenci in učenske dosegli pri izkazovanju spretnosti vrednotenja in razmišljanja o besedilu (494 točk). Gledano po tem, ali izhaja besedilo naloge iz enega vira ali več virov, so slovenski učenci in učenske nekoliko bolje odgovarjali na vprašanja, ki so od njih zahtevala primerjavo več različnih virov (497 točk in 495 točk pri vprašanih, ki so zahtevala obravnavo informacij iz enega vira).

Kot v predhodnih ciklih so v vseh sodelujočih državah v bralni pismenosti uspešnejše učenske. Slovenske učenske so v povprečju dosegle 517 točk (v OECD 501 točko) in učenci 475 točki (v OECD 472 točk). Razlika med spoloma v Sloveniji (42 točk) je še vedno med največjimi v državah članicah OECD (v katerih je povprečna razlika 30 točk) in je podobna kot na Islandiji (41 točk) in v Grčiji (42 točk). Največje razlike med spoloma pri branju beležijo na Finskem (57 točk) in v Severni Makedoniji (65 točk).

Vsebina je nastala v okviru dejavnosti projekta Evalvacija in spremljanje kakovosti vzgojno-izobraževalnega sistema s pomočjo mednarodnih raziskav in študij, ki ga omogoča sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport.

DOSEŽKI PRI NARAVOSLOVNI PISMENOSTI

Slovenski učenci in učenke so na preizkusu naravoslovne pismenosti PISA 2018 v povprečju dosegli 507 točk, kar je več od povprečja OECD (489 točk). Slovenski dosežek je za 6 točk nižji od dosežka leta 2015. Najvišje rezultate so leta 2018 dosegli učenci in učenke s Kitajske – dela (590 točk) in Singapurja (551 točk). Povprečni dosežki učencev in učenk se ne razlikujejo značilno od povprečnega dosežka na Poljskem, Novi Zelandiji, Nizozemskem, v Veliki Britaniji, Nemčiji, Avstraliji in ZDA. **Od evropskih držav so značilno višji dosežki od slovenskih le v Estoniji (530 točk) in na Finskem (522 točk).**

Dosežki slovenskih učencev in učenk pri naravoslovni pismenosti so v vseh ciklih raziskave PISA nad povprečjem OECD, vendar je med leti 2006 in 2018 v dosežkih zaznati majhen stabilno-negativen trend (dosežki so se na triletni povprečni ravni znižali za 2,2 točki). Zadnji podatki iz leta 2018 kažejo, da v Sloveniji 86 % učencev in učenk dosega temeljne naravoslovne spretnosti (2. raven na mednarodni lestvici). Za OECD je ta odstotek 78 %. Najvišje naravoslovne spretnosti (5. oz. 6. raven) v Sloveniji dosega 8 % učencev in učenk, kar je enako povprečju OECD. **Odstotki učencev in učenk z nizkimi dosežki (pod 2. ravno) v Sloveniji ostajajo med leti stabilni, odstotek učencev in učenk z najvišjimi dosežki pa se je od leta 2006 na povprečni triletni ravni znižal za 5 odstotnih točk.**

Pri naravoslovju v raziskavi PISA 2018 so bile v Sloveniji učenke (512 točk) uspešnejše od učencev (502 točki), podobno se je v tem ciklu raziskave pokazalo tudi v povprečju OECD (učenke 490 točk in učenci 488 točk).

DOSEŽKI PRI MATEMATIČNI PISMENOSTI

Slovenski učenci in učenke so pri matematični pismenosti PISA 2018 v povprečju dosegli 509 točk, kar je podobno kot v letu 2015, ko je bil povprečni dosežek 510 točk. Dosežek je tudi v tem ciklu značilno **višji od povprečja OECD** (489 točk). Tudi pri matematiki so najvišje rezultate dosegli učenci in učenke s Kitajske – dela (591 točk) in Singapurja (589 točk). Od slovenskih se značilno ne razlikujejo dosežki učencev in učenk na Danskem, Finskem, v Kanadi in Belgiji. **Med evropskimi državami imajo višje dosežke od slovenskih učenci in učenke v Estoniji (523 točk), na Nizozemskem (519 točk), Poljskem (516 točk) in v Švici (515 točk).**

V Sloveniji temeljno raven matematične pismenosti (2. raven) v raziskavi PISA 2018 dosega 84 % učencev in učenk, najvišje ravni (5. oz. 6. raven) pa jih dosega 17 %. Medtem ko je **odstotek učencev in učenk z najvišjimi dosežki ostal stabilen glede na leto 2012**, se je **odstotek učencev in učenk z nizkimi dosežki (pod 2. ravno) v tem obdobju značilno znižal** (za 2 odstotni točki na triletni povprečni ravni). V povprečju v državah OECD je odstotek učencev in učenk, ki izkazujejo temeljne matematične spretnosti, 76 %, najvišje ravni pa v državah OECD dosega 13 % učencev in učenk.

V državah OECD so v matematični pismenosti uspešnejši učenci (učenke so dosegle 487 točk in učenci 492 točk), v Sloveniji pa med dosežkom učenk (509 točk) in dosežkom učencev (509 točk) ni značilne razlike.

MOTIVACIJA ZA BRANJE IN BLAGOSTANJE UČENCEV IN UČENK

Podobno kot v preteklih ciklih raziskave PISA, slovenski učenci in učenke ob sicer nadpovprečnih bralnih dosežkih izražajo podpovprečne ravni zadovoljstva v branju, **predvsem so o podpovprečni ravni zadovoljstva v branju poročali učenci.** Leta 2018 so slovenski 15-letniki v raziskavi PISA ocenili tudi **lastno zaznavanje opore s strani učitelja pri pouku slovenščine, pogostost povratne informacije o lastnem napredku s strani učitelja in učiteljevo navdušenje pri poučevanju slovenščine. Na vseh omenjenih področjih so rezultati podpovprečni glede na skupen rezultat držav OECD.** Izmed 55 primerjanih držav (države OECD, države EU, države evropske regije in države, ki so dosegle višji povprečni bralni dosežek od Slovenije) so svoje učitelje na postavkah, ki se nanašajo na oporo, bolj negativno od slovenskih ocenili le še učenci in učenke v Luksemburgu, na Nizozemskem, v Latviji, Grčiji, na Japonskem, Poljskem, Slovaškem in Češkem, na postavkah, ki se nanašajo na navdušenje pri poučevanju, pa je bila ocena slovenskih učencev in učenk, tudi v primeru, če upoštevamo rezultate vseh 79 držav, najnižja. Najnižja izmed vseh držav je bila tudi ocena pogostosti povratne informacije o napredku pri pouku slovenščine, ki jo slovenski učenci in učenke prejmejo s strani svojega učitelja. **Slovenski učenci in učenke so v primerjavi z vrstniki iz ostalih držav poročali tudi o najnižji pogostosti zaznavanja lastnih pozitivnih čustev, predvsem ponosa in radosti.** Približno 35 % slovenskih učencev in učenk je poročalo tudi, da so pogosto ali vedno žalostni, dobra polovica pa jih je poročala, da se pogosto ali vedno počutijo zaskrbljene.

Izjava za medije in predstavitev s tiskovne konference sta dostopni na:

<https://www.pei.si/raziskovalna-dejavnost/mednarodne-raziskave/pisa/pisa-2018/>

Več o rezultatih: www.pei.si www.oecd.org/pisa/

Dodatne informacije: Nacionalni center raziskave PISA, Pedagoški inštitut, Ljubljana, e-naslov: pisa@pei.si

Nacionalna koordinatorica raziskave PISA: Klaudija Šterman Ivančič, sodelavki: Simona Štigl in mag. Mojca Čuček